

Datum 2019-10-23
Diarienummer 0905/19

Infrastrukturdepartementet

Mail: i.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: filip.vestling@regeringskansliet.se

Yttrande från Göteborgs Stad över remiss Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Ert dnr: I2019/01809/E

Göteborgs Stad har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30). Staden anser att utredningen är viktig för att förenkla tillståndsprocesser och underlätta för en snabbare utbyggnad av elnätet. Staden tillstyrker därför merparten av förslagen. Några synpunkter är dock viktiga att lyfta fram.

Effektivare tillståndsprocesser

Staden anser att utredningen i sin helhet innehåller bra ansatser för att åstadkomma effektivare tillståndsprocesser för elnätsutbyggnad.

Sedan utredningen startade har effektbristen i elnätet blivit akut och påverkat etablering eller utökning av verksamheter i flera städer. Samtidigt pågår elektrifiering av fordonsflottan och elintensiva verksamheter som t ex datahallar etableras i landet. Det är därför av högsta vikt att föreslagna reformer införs och att ytterligare effektiviseringar av den administrativa processen utreds.

Förslaget innehåller regionnätsområden, vilket innebär att regionnät kan byggas med samma förutsättningar som områdeskoncessionerade elledningar om de inte överstiger områdeskoncessionens högsta spänningsnivå. Då behövs ingen koncessionsansökan göras och energimarkandsinspektionen berörs inte när ledning byggs. Risk finns att

regionnät byggs med luftledningar med tillhörande ledningsgator. Dessa har ett stort markanspråk, vilket försvårar för jord- och skogsbruk. Ledningens elektromagnetiska fält försvårar även för byggande och boende i en bredare zon än det inlösta ledningsområdet. Energimarknadsinspektionen borde därför även granska regionnäten eftersom man då får en samhällsekonomisk bedömning också av dessa.

Utredningen är en del av svaret för att möta upp samhällets förväntningar om energiomställning och tillväxt men det kommer att krävas flera åtgärder för att möta behoven. Utredningen behandlar endast utbyggnad av elnät och det är inte hela lösningen på den omställning som krävs av energisystemet.

Kraftvärmens roll och förutsättningar är ett område där skattefrågan riskerar att minska lokal planerbar elproduktion. Kapacitetsfrågan kräver ett helhetsperspektiv av energisystemet.

Energiföretagen Sverige har tagit initiativ till en ”Samling för nätkapacitet”. Inom ramen för initiativet samlas en rad olika aktörer med intresse för nätkapacitetsfrågan för att gemensamt arbeta fram förslag till dess lösning. Resultatet av arbetet presenterades i början av oktober och innehåller många förslag som bör beaktas i kommande diskussioner.

Betänkandets förslag, att flytt av alternativt nedläggning av ledning ska föregås av samhällsekonomiska bedömningar, anser stadsledningskontoret bra. Kommuner bör dock ha fortsatt rätt att begära flytt eller nedläggning av ledning i en avvägning mellan olika intressen.

Göteborgs Stad instämmer även i förslaget att stora kraftledningar inte ska kunna förbjudas med hjälp av miljöbalken i den sträckning som koncessionsbeslutet anger. Det förutsätter dock att koncessionen särskilt beaktar miljöaspekterna.

Leveranssäkerhetskrav

Göteborgs Stad bifaller betänkandets förslag att krav på leveranssäkerhet i föreskrifter inte bör utformas strängare än vad som följer av ellagen. I annat fall riskeras felprioriteringar avseende elnätsutbyggnaden och förstärkningar som inte efterfrågas av kund.

Utökade undantag från koncessionsplikt

Det finns ett ökat intresse för nätutbyggnad med undantag från koncessionsplikt. Frågan drivs exempelvis av fastighetsägare som önskar överföra solelsproduktion mellan närliggande byggnader. Staden kan se praktiska fördelar med undantag i specifika fall. Det kan exempelvis handla

om vissa ledningar i direkt koppling till egen elanvändning, exempelvis inom vindkraftsparker. Det kan också handla om gynnande av samhällsnyttig infrastruktur som ledningar för anslutning av laddstationer. För att inte riskera att underminera den generella koncessionsplikten är det viktiga att dessa undantag tydligt begränsas avseende:

- Begränsad utbredning och väl avgränsat område
- Endast vissa typer av nät och vissa typer av områden
- Överföring även för annans räkning endast i vissa särskilt angivna undantagsfall

Idag är det inte möjligt att flytta el mellan byggnader även om de ligger inom samma fastighetsbeteckning. Det är ett hinder för fastighetsägare med många hus på samma fastighet framför allt när det gäller installation av solel. Då el inte får flyttas mellan byggnader kan det medföra att de mest fördelaktiga placeringarna av solelen inte kan väljas. Det innebär nackdelar då stödet för skattereduktion inte kan utnyttjas fullt ut. Det kan även tillkomma kostnader för mätning av elen.

Den delen i förslaget som behandlar möjligheten att ha interna elnät utan tillstånd inom en fastighet ger nya möjligheter. Så har Stadens energi- och klimatrådgivning sett ett flertal fall då nuvarande regelverk varit ett hinder för installation av solel. Genomförandet av ett nytt regelverk kommer att underlätta och effektivisera många installationer. Installationerna kan även bli större och ha bättre lönsamhet.

Ett exempel på nät lämpligt för utökade undantag är belysningsnät i förändring, de har en stabil ägare och tydliga regler. Idag är rena belysningsnät undantagna från koncessionsplikt. Utvecklingen går emellertid mot att belysningsnät blir multifunktionella med anslutning av exempelvis WIFI-sändare, elbilsaddare, styrenheter och trafikräknare. Även om det ett sådant nät inte längre är ett rent belysningsnät är det lämpligt med ett undantag som främjar ett effektivt samutnyttjande av befintlig infrastruktur. Samtidigt kan utvecklingen i ett elnät gå från att vara lämpligt för undantag till att inte vara det. Det kan exempelvis handla ett icke-koncessionspliktigt elnät i en vindkraftpark där det av någon anledning tillkommer externa kunder. Regelverket för koncession bör beakta denna typ av utveckling.

Vid undantag är det viktigt att beakta den förlorade kopplingen till elmarknaden. En väl fungerande elmarknad är i sig ett uttalat politiskt mål som exempelvis motiverar den kommande elmarknadshubben och övergången till en elhandlarcentrisk marknadsmodell.

En utveckling mot undantag från koncessionsplikten får inte motverka dessa mål. Slutkunder och konsumenter bör endast undantagsvis vara anslutna till ett icke-koncessionspliktigt elnät då en bortkoppling från elmarknaden får många konsekvenser, exempelvis inget krav på inbetalning av elberedningsavgift till Svenska Kraftnät samt avsaknad av möjlighet att få avbrottsersättning enligt ellagen.

Vidare bör undantagen inte vara så pass omfattande att effektiv nätplanering riskeras på grund av suboptimering. Särskilt gäller detta så kallade ”lokala energisamhällen”. Med egen elproduktion och tillhörande elnät kan dessa enheter över tiden huvudsakligen vara i det närmaste självförsörjande, samtidigt som risken är stor att de anslutningsmässigt ändå behöver kunna försörjas till hundra procent via det lokala elnätet under vissa perioder, exempelvis under en längre period av kyla, mörker och avsaknad av vind. Det leder till ett ineffektivt nätutnyttjande över tiden.

Det finns en risk att ett utökat undantag från koncessionsplikten kan leda till komplicerade elnätsstrukturer, exempelvis att det i ett geografiskt område finns flera IKN-nät blandat med elnät som omfattas av koncessionsplikt. Detta kan få konsekvenser ur ett elsäkerhetsperspektiv, exempelvis i samband med åtgärdande av störningar. Det är därför viktigt att IKN-nät omfattas av tillräckliga krav på exempelvis dokumentation och tillgång till elsäkerhetskompetens.

Göteborgs Stad konstaterar vidare att intresset för byggnation av icke-koncessionspliktiga nät idag huvudsakligen drivs av skattetekniska skäl. Det kan inte vara samhällsekonomiskt effektivt att bygga ny infrastruktur enbart i syfte att erhålla förmånligare skatteregler.

Staden anser därför det viktigt att följa och främja utvecklingen inom smarta elnät som möjliggör önskat nyttiggörande av energi utan särskild konstruktion på det fysiska elnätet. Utvecklingen på dessa områden kan mycket väl göra behovet av nya ledningar av skatteskal omoderna inom en snar framtid. Det bästa sättet vore att ändra energibeskattningsreglerna så att skattebefrielsen för denna typ av produktion inte blir avgörande vilken typ av nät som elen överförs på.

En möjlighet skulle vara att inom ramen för implementeringen i Sverige av ”Citizen Energy Communities” (CEC) hitta lösningar som innebär att onödiga elnätsledningarna inte byggs. Förslag till Införandet i Sverige av EU:s Clean Energy Package, ibland annat de delar där CEC ingår, utreds för

närvarande av Energimarknadsinspektionen och utredningsförslaget ska lämnas över till regeringen senast den 29 november i år. Göteborgs Stad anser därför att utredarens förslag i detta avseende bör anstå tills en sammanvägning av de olika utredningarna skett.

Totalförsvarsaspekter på betänkandet

Säkerhetsfrågor är sedan några år högt prioriterade inom energibranschen. Den nya säkerhetsskyddslagen från 2019 ställer också omfattande krav på elnätsföretag av viss storlek avseende exempelvis systematiskt säkerhetsarbete och incidentrapportering. Föreslagna undantag från koncessionsplikten omfattas inte av dessa krav. Det innebär en risk för att dessa elnät kan bli svaga punkter i det svenska elsystemet ur säkerhetssynpunkt. Då dessa elnät vanligtvis är sammankopplade med övriga elnät på lokalnivå, skulle de genom lägre säkerhetskrav kunna utgöra en svaghet, som skulle kunna utnyttjas av en antagonist för att störa svensk elförsörjning. Denna aspekt bör beaktas vid beviljande av undantag från koncessionsplikt och då i kombination med lämpliga krav på säkerhet för det undantagna elnätet.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 18 oktober 2019 (bilaga A).

Göteborg den 23 oktober 2019
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande angående – Remiss från infrastrukturdepartementet – Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

I kommunstyrelsen:

Yttrandet

Samtliga aktörer i elsystemet är viktiga för att genomföra den energiomställning samhället står inför. En ökad elektrifiering av samhället, bland annat inom transportsektorn och industrin, förutsätter att elnätet kan byggas ut inom en rimlig tid, bland annat för att kunna ansluta nya produktionsanläggningar, fordonsladdare och industri. Kapacitetsbrist i elnätet och långa ledtider för att förstärka, uppgradera eller underhålla elnätet kan fördröja energiomställningen samt leda till ökade samhällskostnader i form av utebliven regional och nationell tillväxt eller kostsamma åtgärder för att mildra de negativa effekterna av kapacitetsbrist. Legala barriärer för att utveckla till exempel laddinfrastrukturen för elbilar, elvägar och mikronät för delning av gemensamma produktions- och flexibilitetsresurser kan också fördröja, samt öka kostnaderna för energiomställningen.

Göteborgs stad har ett stort ansvar som ägare av Göteborg Energi AB. Det finns en risk att det ekonomiska egenintresset går före miljöhänsyn och samhällsnytta. Som nätägare finns det risk att man inte är beredda att anpassa elnätet i den takt som omställningen kräver. Staden har gjort sig beroende av fjärrvärme som baseras på fossila bränslen och förbränning av avfall som orsakar stora koldioxidutsläpp. Stora belopp har investerats i fjärrvärmerna. En omställning innebär att Göteborg Energi förlorar marknadsandelar och får försämrat resultat.